

Egyirányú utcában

STEFKA ISTVÁN

Még az SZDSZ valamikori hangadó politikusai, szellemi irányítói is úgy látják, hogy a párt a tisztújító küldöttgyűlésén megválasztott új vezetéssel, a régi-új elnökkel és a székfoglaló beszédéből körvonalazódó új programmal képtelen lesz a megújulásra. Elegendő, ha a párt három meghatározó, de kisebbségben maradt egyéniségét idézzük. Pető Iván, aki nem vállalta az ügyvivőséget, úgy látja, hogy a politizálási technika megváltoztatásának képessége ma nem az SZDSZ erőssége, és ő inkább félre állt. **Eörsi István**nak nem tetszik, hogy Magyar Bálint hibának nevezte az MSZP-vel kötött koalíciót, de Demszky Gábor nyilatkozatával sem tud azonosulni, miszerint a szabad demokratáknak és a szocialistáknak egyetlen közös értékük sincs. Bauer Tamás, aki Pető Ivánhoz hasonlóan nem jelöltette magát ügyvivőnek, bírálta az új stratégiát, helytelenítette, hogy az „új” SZDSZ önmagával foglalkozik, legszívesebben harmadik pólussá válna és polgári liberális pártként aposztrofálná magát. Bauer azt is nehezményezte, hogy az SZDSZ alapításánál jelentős szerepet játszó kisegyház, a Hit Gyülekezetét nem védte meg senki a jobboldal támadásától, sőt a párt gyáván meghátrált, és maga is rúgott egyet egyik legkiválóbb politikusába, Hack Péterbe.

Bár a szabad demokraták szövetsége ismét Magyar Bálintot választotta a párt elnökévé, egyharmaduk, a párt mensevikei, más programot, más elnököt láttak volna szívesen. A megújulást hirdető párt vezető testületébe egyetlen fiatalot sem delegáltak. De ezek csak formai ügyek. A párt legnagyobb gondja, amiről a legbelső berkekben sem igen beszélnek, hogy ezzel a döntéssel elindult az SZDSZ az eljelentéktelenedés és az esetleges pártszakadás útján.

Miért következethet ez? Az egyik ok nyilvánvalóan az, hogy a párt képtelen volt a személyi megújulásra, nem volt képes több elnökjelöltet állítani, és elnöke, ügyvivő testülete döntő többségében ugyanazokból az emberekből tevődik össze, akik sikertelen politizálásukkal mélypontra jutatták, 3-4 százalékos párttá tették az SZDSZ-t. A másik, hogy Magyar Bálint programbeszéde nem távlatokat nyitott, nem a bajok orvoslására, nemzeti együttműködésre serkentett, hanem most már minden párt ellenében akar politizálni. A nagy szövetségest, az MSZP-t is támadta, amikor kifejtette, hogy az SZDSZ liberális pártként nem lehet az MSZP elkötelezettje, mert az ilyen ellentmondás felőrölné a pártot. Másik ellenfélként a Fidesz-Magyar Polgári Pártot jelölte meg, amely úgymond „antiliberális egységpártként” a jobboldal élére állt.

Az SZDSZ zsákutcája éppen abban fogalmazható meg, hogy szinte politikai színrelépése óta harcoló párt. Folyamatosan tüzel vélt vagy valóságos ellenfeleire. Maga kreálja az ellenségképeket, emlékezzünk a „tégys a gyűlölet ellen” mozgalmára, vagy a holokausztvita újabb és újabb felemlítésére. Volt egy pillanat az SZDSZ történelmében, amikor a párt balliberális, harcoló szárnyát leválthatta volna a nemzeti elkötelezettségű szabadelvűség, de ezt a párt dogmatikusai – Kis János az élen – megakadályozták, amikor Tölgyessy Pétert egy éves elnöklése után 1992-ben leváltották. Így lett aztán végleg az antikommunista jelszavakat hirdető radikális pártból az MSZMP utódpártjának, az MSZP-nek leghűségesebb szekértolója.

AZ SZDSZ-nek alig volt egy nyugodt pillanata, egy értékelhető, áttekinthető időszaka, amikor elmondhatta volna, hogy a rendszerváltás egyik pártjaként, nemzeti ügyekben, magyar ügyekben valódi konstruktivitást képvisel. Kétes volt a taxisblokádban tanúsított szerepe, amely majdnem az első szabadon választott kormány bukásába került. 1991-ben a baloldali, antifasiszta egységfront, az úgynevezett Demokratikus Charta létrehozásakor a szabad demokraták vállalták az egykori kommunisták erkölcsi rehabilitálását, szalonképessé tételét. Kiemelkedő szerepet játszottak az úgynevezett médiaháború kiélezésében, életben tartásában, amely a kékszalag-mozgalomban teljesedett ki. Máig tisztázatlan, mi történt 1992. október 23-án, amikor Göncz Árpád köztársasági elnököt kifütyülték. De nem volt dicsőséges 1994 májusában az sem, amikor koalíciót kötöttek a szocialistákkal, és a közös kormányzásuk gyümölcse lett: a Bokros-csomag, a gyed és a gyes eltörlése, a tandíj bevezetése, a nyugdíjak reálértékének 25 százalékos csökkenése, a rabló privatizáció, a Tocsik-ügy stb.

Ezért aggodalmat keltő a régi-új SZDSZ programja, amely lényegében kétfrontos harcot hirdetett meg jobbra és balra, közben el akarja felejtetni, hogy valójában balliberális párt: olyan frontharcosokkal, mint például Demszky Gábor főpolgármester, akinek az utóbbi másfél évben nem volt egyetlen tette sem, amely megegyezési szándékot mutatott volna a kormánnyal, a támadás a jellemző rá, a pártérdek előtérbe helyezése a főváros érdekeivel szemben.

Pesze, ki hisz ma már Magyar Bálintnak? Egyszer már elhatárolódott az MSZP-től, Horn Gyulától. Aztán mi lett belőle! Erős a gyanú, hogy mostani fordulatai is legfeljebb az általa kreált ellenség megtévesztésére szolgálnak.